

פרשת שלח לך

שני סוגים של פחד

אחד הדרשות המרשימות ביותר ששמעתי בימי חייו הייתה דרשתו של הרב מלובביז'ן, רבי מנחם מנדל שניאורסון, על סיפור המרגלים שבפרשת שלח לך. היא שינתה את חייו; לא פחות.

יושבי הארץ רעדו מפני מפניהם בני ישראל. מודיע אם כן המרגלים חדרו מפניהם? ואל תשכח – המשיך הרב מלובביז'ן – שהמרגלים לא היו או נשים שנבחרו באקראי. התורה מצינית שכולם היו נשאי השבטים, "ראשי בני ישראל הימה" (במדבר יג, ב-ג). ראשי העם אינם קנים הנדרפים ברעיה מכל רוח מצויה.

השאלות היו מתבקשות, אבל התשובה שהרב מלובביז'ן נתן להן הייתה בלתי- צפויה כלל. המרגלים לא פחדו מכישלון, הוא אמר. הם פחדו מהצלחה.

כى במדבר, למען האמת, מצבם של המרגלים ושל שאר בני ישראל לא היה רע בכלל. הם אכלו מן מהشمמים. הם שתו מים מבאר פלאית. הם היו מוקפים בענני הכבוד. הם חנו סכיב המשכן. הם היו בגע מתmeshך עם השכינה. מעולם לא חיו עם בקרבת אלוהים כמו זו שזו לה.

ומה יהיה מצבם אם יוכנסו לארץ? הם יצטרכו להילחם, לקיים צבא, לייצור כלכלה, לעבד את האדמה, לדאוג שמא לא ירד גשם שיצמיה את היבולים, ולהייתך בעוד אלף טרdotות של חיים בעולם הזה. ומה יקרה לקרבת האלוהים? בני ישראל יהיו עמוסי עיסוקים אפורים וחומריים. כאן, במדבר, הם יכולים לבנות את ימיהם בלימוד תורה ובהנאה מזיו השכינה. שם, בארץ, הם

הוא שאל את השאלות המתבקשות. איך קרה שעשרה מבין המרגלים חזרו מארץ ישראל עם דוד"ח כה מדכך ותבוסתני? איך קרה שאמרו בני ישראל לא יוכל לנצח את יושבי הארץ, שהם ענקים ואחננו שהעם היושב בה חזק מהם ועריהם בצדות, שהם ענקים ואחננו כחגים? הרי במו עיניהם ראו כיצד הוריד ה' על ברכיה, במכות אנושות, את החזקה והעתיקה באימפריות של העולם העתיק. הם ראו את צבא מצרים בעל טכנולוגיות-העליליות הצבאית של הימים ההם, מרכבות ותותמות לסתומים, טובע בים סוף בעוד בני ישראל עוברים ביבשה בתוך הים. המצרים היו חזקים לאין ערוך מהכנים, הפריזים, היבוסים ושאר עמי הארץ ננעו שהMarginlim ראו בסירום. מה עוד שזכיר הנצחון על מצרים עדין היה טרי, רק שנה ועוד קצת עברו מאז. המרגלים ידעו היטב שההפק מדבריהם הוא הנכון: בני ישראל היו בעיני יושבי כנען ענקים, לא כחגים. הרי הם עצם שוררו כך עם כל בני ישראל אחרי קריית ים סוף:

המרגלים פחדו מפני הצלחה, לא מפני כישלון. מה העובה זאת לנו, עבودת הורדת השכינה אל עולם העשייה, אם אפשר להחסות תחת כנפי השכינה במדבר נטול הממשיות? כך הם חשבו. זהה טעות של אנשים דתיים עד עומק נשמתם. וודין, זו טעות.

כאן טמון האתגר הרוחני של המארע הגדול ביותר זה אלפיים שנות ההיסטוריה היהודית, שיבת היהודים לארץ ישראל ולמדינת ישראל. דומה שלא הייתה עוד, לא לפני תקומה התנועה הציונית ולא לאחריה, עוד תנועה פוליטית שנקשרו בה תלמידות רבים כל כך. היו שראו בציונות הגשמה של חזנות הנביאים, ואחרים שתפסו אותה כהישג חילוני של אנשים שהחליטו לקח את ההיסטוריה בידיהם. היו שראו בה שיבת טולסטיאנית אל ההתחברות לאדמה, והיו שראו בה הצהרה ניטשיאנית של רצון ועוצמה. בעיני רבים היא הייתה מפלט מהאנטישמיות האירופית, וב בעיני רבים אחרים ראשית צמיחה גאותנו המשיחית. לכל הוגה ציוני הייתה גרסה משלה לאוטופיה, ולמרבה הפלא قولן התגשםו במידה רבה.

אבל ישראל, הארץ וכמדינה, הייתה תמיד דבר פשוט ובסיסי יותר. עם ישראל ידע בארבעת האלפי שנים תולדותיו כמעט כל גורל שאפשר להעלות על הדעת. הוא חווה את כל גוני הקשת שבין שואה לבין שגשוג ושבין טרגדיה לבין אימפריה. היהודים היו כמעט בכל ארץ על העם הזה היה רק מקום אחד אך בכל שנות נדודיו ונפתוליו של העם היה רק בשחר היולדות: שבו יכול לעשות את אשר נקרה לעשות עוד בשחר היולדות: לכוון חברה על פי האידיאלים הנעלמים שלו, חברה שתהייה שונה משכנותיה ותוכיה בגופה כי חברה, כלכלה, מערכת חינוך ומקנה, עמל ויוזמה. את כל אלה הופכת היהדות למסלולים להורדת השכינה אל המרחבים המשותפים של חיינו הציבוריים.

יהיו עוד עם מן העמים, עוד מדינה עם אותן בעיות כלכליות, חברתיות ופוליטיות הפוקדות כל מדינה.

המרגלים לא פחדו מכישלון. הם פחדו מهزחה. טעותם הייתה טעות אופיינית لأنשי קדוש. הם רצו להיות ספונים כל חייהם בצללו של האל, בקרבה המרכזית האפשרית. הם לא הבינו שה' רוצה דבר אחר. הוא רוצה לשכון בתוכנו, על פני האדמה. אחד ההבדלים הגדולים בין היהדות לדתות אחרות הוא שכבוד האחוות מבקשות להרים את האדם אל השמיים, היהדות שואפת להוריד את השמיים אל הארץ.

חלקים גדולים בתורה עוסקים בעניינים שאינם נחברים בדרך כלל דתיים: יהיט עבודה, חקלאות, רוחה, הלאות וחובות, בעלות על קרקע וכן הלאה. עניינים של חייו המעשה בעולם הנושא. לא קשה לחווות חוויה דתית עזה במדבר, במנזר או באשרם. ברוב הדתות יש מקומות קדושים ואנשים קדושים הפרושים מן הציבור ומהdagות והלחצים של חיינו יומיום. גם אצלנו היו כאלה. הייתה כת קומראן, ומן הסטם היו עוד.

אבל זה איננו הפרויקט היהודי ולא השליחות היהודית. ה' רצה שבני ישראל יבנו חברת מופת, חברה שבניה אינם משועבדים, חברה ששיליטה אינם אלים-למחצה המנהיגים פולחן עצמי, חברה המכבדת כל אדם כי בצלם אלוהים הוא עשוי. חברה שיכולים שוים בה בפני החוק, העני כעשיר, ואשר אינה נוטשת איש לאנחות ולבידות ואניינה מותירה שם תחום מתחומי החיים כמובלעת חופשיה ממושך. כדי לכונן חברת מופת צריך לכונן חברה. לחברת צדקה הארץ. היא צדקה כלכלה וצבא, שרות ומקנה, עמל ויוזמה. את כל אלה הופכת היהדות למסלולים להורדת השכינה אל המרחבים המשותפים של חיינו הציבוריים.

הוא רוצה שנייצוק את רוחו בכל העשה הכלכלית, החברתית, המשפטית, הבריאותית והצבאית. לשם הוא שולח אותנו לרפא כמה מן הפצעים שבulous ולחביא למקומות השווים בחשיכה מעט מן האור האלוהי.

שאלות לשולחן שבת

- מהם הקשיים העומדים בפני המבקש להישאר קשור לה' גם בחיים שבulous המעשה?
- מדוע רוצה ה' שנחיה דוקא חיים קשים אלה, חי המעשה?
- איך נוכל "להודיע את השמיים אל הארץ"?

לא קשה למצוא אלוהים בדבר. אלוהים נוכח מלאיו בחיו של אדם האוכל שלא מגיע כפיו אלא היישר מכפו המושחת של אלוהים, ובחייו של עם שה' נלחם לו והוא מהראש. עשרה המרגלים, הסביר הרבי מלובביך', שאפו שנחיה כך תמיד. אבל לא זה מה שה' רוצה מתנו. הוא רוצה שנחיה חלק בעולם. הוא רוצה שנרפא חולים ונאכיל רעבים, שנילחם בעולם בנסוך החוק ונבער את הבורות בנשך החינוך-כלכל. הוא רוצה שנלמד את העולם איך אוהבים את הארץ ואת הגָּגָר, ואומר, עם רבי עקיבא, "חביב אדם שנברא בצלם".

הروحניות היהודית חיה בתוך החיים עצמן, חי החברה ומוסדותיה. כדי לייזר אותה علينا להילחם בשני סוגים של פחד: הפחד מפני כישלון, והפחד מפני הצלחה. הפחד מפני כישלון הוא נפוץ; הפחד מפני הצלחה נדיר ממנו, אך מרפיה-ידים לא פחות. שניהם באים מן החשש להסתכן. אמונה היא האומץ להסתכן. אמונה איננה ודאות – אלא היכולת להיות עם אידיאות. היא היכולת לשם את ה' אומר לנו מה שאמר לאברהם: "התהלך לפני!" (בראשית יז, א). אל תחכה לי, הובל אותי!

הרבי מלובביך' נאה דרש ונאה קיים. הוא שליח שליחים כמעט בכל מקום בעולם שיש בו יהודים. בכך עשה מהפהה בחים היהודים. הוא ידע שהוא מבקש מחסידיו להסתכן, לлечת למקומות מأتגרים מכל בחינה, אבל הוא האמין בהם, ובאלוהים, ובשליחות היהודית שמדובר הוא בראשות הרבים, מקום שם אנו חולקים את אמונתנו עם אחרים ומבטאים אותה בדרכים מעשיות מאוד.

amateg לעזוב את המדבר ולהיכנס לעולם המושב, האמתי, על כל מסוטתו ומדוחיו. אבל שם אלוהים רוצה שנחיה. שם